

Cultuur

Ricardo Brey transformeert oude in hedendaagse kunst

De Cubaanse kunstenaar Ricardo Brey toont in de expo 'Gap in the clouds' in het Mechelse Museum Hof van Busleyden hoe inventief hij vroeger en nu versmelt tot hedendaagse kunst.

KOEN VAN BOXEM

Het is bijna al blauw wat je ziet in de kelderderdieping van Museum Hof van Busleyden. Aan de muur, in de vitrines. In verschillende soorten en tinten, maar het waardevolle lapis lazuli valt het meest op. Blauw is blue in het Engels. 'Maar in mijn werk hier heeft het niet de betekenis van droevig of melancholisch', zegt de Cubaanse kunstenaar Ricardo Brey (67). 'Het is het blauw van de hemel, het blauw van de planeet', zegt hij.

De link naar de titel 'Gap in the clouds' is snel gemaakt. Voor de tentoonstelling, gecureerd door Koen Leemans, maakte Brey de voorbije twee jaar, opgesloten door de lockdowns in zijn atelier, nieuwe werken in diverse vormen en maten. Brey is schilder en verzamelaar van objecten groot en klein, aangetrokken door geschiedenis en wetenschap. In de catalogoog schrijft hij poëzie.

Brey groeide op in Cuba. Wijlen Jan Hoet haalde hem in het begin van de jaren 90 naar België, waar hij nog steeds woont en werkt. 'Ik heb geen nostalgie naar Cuba, helemaal niet.'

Hoet bracht Brey in 1992 naar het vijfjaarlijkse kunstfestival Documenta in Kassel, waar veel carrières van kunstenaars gelanceerd worden. Voor Brey was het niet anders. Na het S.M.A.K (2006) en het M HKA (2015) stelt hij nu in Mechelen tentoon. Op het eerste gezicht lijkt dat vreemd. Museum Hof van Busleyden zet volop in op de band tussen Mechelen en de Bourgondische tijd. Voornamelijk oude kunst dus. Maar er worden ook verbanden met hedendaagse kunst gelegd. Transhistorische invalshoeken, heet dat.

Brey heeft het wat moeilijk met de term transhistorisch. Het lijkt alsof hij aan de oude kunst elementen toevoegt. In Mechelen gaat het om drie eeuwenoude stukken uit de collectie waarmee hij aan de slag is gegaan. 'Ik ga met die werken geen dialoog aan. Ik transformeer ze tot nieuwe, hedendaagse kunstwerken. Dat is een wezenlijk verschil.'

Een daarvan is 'Red Glider'. In een holte bij het hart van een 15de-eeuwse houten relikwiebuste van de Heilige Barbara plaatste Brey een rode Afrikaanse vlinder, de cymothoe sangaris (red glider). 'De mensen van het museum waren eerst wat terughoudend. Wat ga je met ons beeld toen?', vroegen ze. Ze moeten zich geen zorgen maken. Na afloop van de expo haal ik de vlinder er weer uit en is de sculptuur weer zoals ze was. Zoals ijs weer water wordt als je het ontdooit.'

Er zit grote symboliek in 'Red Glider'. De vlinder geeft, zo wil de Afrikaanse traditie, energie aan de houten buste. Ze staat ook symbool voor transformatie. Dat is precies wat in Cuba met de heilige Barbara gebeurde. De conquistadores brachten haar

Er lijkt een oude meester aan het werk. Of een alchemist, met wie Brey wel eens wordt vergeleken.

Blauw is de overheersende kleur op de expo 'Gap in the clouds' van Ricardo Brey. RV

'Red Glider', eeuwenoud en toch hedendaags. RV

naar Amerika. Barbara, die in rode gewaden wordt afgebeeld, beschermde hen tegen een plotse dood. De ingevoerde slaven uit Afrika maakten een eigen versie van Barbara. Hun godheid Shango verkleedde zich als vrouw met rode kleren om te ontsnappen aan zijn vijanden. Tot vandaag worden op Cuba Barbara en Shango op 4 december samen gevierd.

Veel van de tentoongestelde kunst ligt in vitrines. Brey verzamelde daarvoor tal van objecten - 'Ik loop veel vlooiemarkten af' - en brengt die op een kunstige manier samen, vaak in opgevouwen, beschilderde verzameldozen. Je moet lang kijken voor je alle details echt ziet. Er lijkt een oude meester aan het werk. Of een alchemist, met wie Brey wel eens wordt vergeleken. Het is fascinerend hoe hij ook banale objecten transformeert tot kunst. Aan de muur corresponderen dan weer meestal abstracte schilderijen - naast blauw ook in vurig rood - met de vitrines. 'Ik schilder zeer intuïtief, daar gaat geen lang denkwerk aan vooraf', zegt hij.

Aan het eind van de expo is de installatie 'The Open Garden Door' opgesteld. Ze bestaat uit twee in elkaar geschoven botanische boeken. Het eerste is een facsimile van 'Cruydt-Boeck' van de Mechelse arts Rembert Dodoens. Het verscheen in 1554. Het andere is 'El Monte' van de Cubaanse botaniste Lydia Cabrera. Ze schreef haar naslagwerk over Afro-Cubaanse cultuur, plant- en geneeskunde in 1954. Na de revolutie werd het verboden, omdat het niet paste in het denkbeeld van Fidel Castro.

'Toen het jaren geleden weer in de winkels lag in Cuba, stond 2.000 man aan te schuiven. Zo belangrijk is het', vertelt Brey. Tussen de pagina's van het oude boek legde hij uitgescheurde bladen van het Spaanse naslagwerk. Opnieuw is er de kruisbestuiving tussen Europese en Afro-Amerikaanse cultuur, opgegaan in een hedendaags kunstwerk.

Tot 28 augustus in Museum Hof van Busleyden.

De tien vuurverhalen van Buurman

Buurman zingt op zijn nieuwe album over gewone mensen met een ongewoon verhaal. 'Vuurman' is zowel een album vol kwetsbare Nederlandstalige popliedjes als een onderhoudende podcast.

THOMAS PEETERS

Geert Verdickt (43) schenkt ons als Buurman al meer dan tien jaar in mooi gezongen Nederlands rake observaties over miniatuurtaferelen. Sinds de band in 2008 doorbrak als finalist van het muziekprogramma 'Zo is er maar één' verschenen vijf Buurman-albums. Het zesde is naast een collectie liedjes ook een podcast met pakkende verhalen over mensen die - in de meeste gevallen - recht krabbelden na een tegenslag. Het is wellicht geen toeval dat het project

er komt na 'Einzelgänger', waarop de liedjesschrijver uit Limburg zijn echtscheiding verwerkte.

In de zomer van 2021 reisde Buurman telkens op een maandag naar een plaats ergens in België voor een gesprek met iemand die iets uitzonderlijks had meegemaakt. Hij ging met zijn interviewgast rond een vuur zitten en luisterde naar zijn verhaal. De rode draad is de blijvende impact van de gebeurtenis op hun leven. 'Witte vlinders' gaat over een 27-jarige vrouw die alles achterliet voor een wereldreis per tandem. Voor 'Zelfs als de wereld verdwijnt' zocht hij Simon Gronowski (89) op, die als joods jongetje tijdens de Tweede Wereldoorlog van de trein naar Auschwitz sprong. 'Niet elke dag kijkt iemand mij met zoveel levenswijsheid en levenslust in de ogen', zegt Verdickt in de podcast. In

Liedjesschrijver Geert Verdickt. © GEERT VERSTRAETE

het liedje hoor je hem met zachte stem zingen: 'Soms scheiden de wegen, soms ben je alleen/ soms loop je maar door en je weet niet waarheen.'

De liedjes worden mooier en kleurrijker met de podcastverhalen erbij. 'In het oog van het orkaan' gaat over een seingever die vorig jaar een coureur van een wedstrijd van de Ronde van Limburg op 580 meter van de aankomst de verkeerde kant uit stuurde. De jonge fietser reed op dat ogenblik aan de kop en stond op het punt zijn eerste profwedstrijd te winnen. In het vuurgesprek vertelt de seingever met gebroken stem waarom gebeurde wat gebeurde. Zoals in elk van de tien podcasts haalt Verdickt er een expert bij, om te duiden waarom mensen soms doen wat ze doen. Bij dit verhaal is dat de bekende traumapsycholoog

Erik De Soir. 'Een hiërarchie van trauma's bestaat niet', is zijn weerwoord aan wie vindt dat de seingever overdrijft.

Voor 'Land in zicht' ging de liedjesschrijver praten met sportpsycholoog Jef Brouwers. Hij geeft duiding bij de bovenmenselijke prestatie van Chris Gale, een Brit die na een zwaar ongeval verlamd raakte en de Noordzee overzwam van Frankrijk naar Engeland. 'Iedereen heeft een verhaal/ al dan niet in dezelfde taal', stelt Buurman de luisteraar gerust in het slotlied van dit warmhartige project.

'Vuurman' is verschenen bij het label N.E.W.S./Golfplaten. De podcast is te beluisteren op de bekende platformen. Buurman speelt op 25 mei in de AB in Brussel en op 1 juni in Het Depot in Leuven.